

Natella Medoeva

Медойты Нателлæ

Нателла Васильевна Медоева

Recorded in Tskhinval from Medoeva Natella

Записано в г. Цхинвал у Медоевой Нателлы Васильевны

Kudar subdialect. Recorded by Oleg Belyaev and Natalia Serdobolskaya. Interlinearized by Arseniy Vydrin.

Кударский говор. Записывали О.И. Беляев и Н.В. Сердобольская. Глоссировал А.П. Выдрин.

1.1 Цыппар сывæллоны ... Цыппар сывæллоны æнæ фыдаёй ... Хъомыл
цыппар сывæллон -ы цыппар сывæллон -ы æнæ= фыд -æй хъомыл
four child GEN four child GEN without= father ABL grown-up

сæ кодтон мæгуыраёй .
=сæ код -т -он мæгуыр -æй
=3PL.ENCL.GEN do TR PST.TR.1SG poor ABL

Four children... four children without a father... I brought them up in poverty.

1.2 Фæлæ мын бирæ ххуыс кодтой мæ
фæлæ =мын бирæ ххуыс код -т -ой мæ=
but =1SG.ENCL.DAT a.lot.of help do TR PST.TR.3PL POSS.1SG=

цæгат , мæ бинонтæ , мæ хиуæттæ иууылдæр
цæгат мæ= бинон -т -æ мæ= хиуæ -тт -æ иууылдæр
wife's relatives POSS.1SG= family PL NOM POSS.1SG= relative PL NOM all

, æмæ сæ ракодтон , слæууын сæ
æмæ =сæ ра- код -т -он с- лæуу -ын =сæ
and =3PL.ENCL.GEN PV do TR PST.TR.1SG PV stand INF =3PL.ENCL.GEN

кодтон , фесты йедтæ ... институттæ æмæ
код -т -он фе- сты йед -т -æ институт -т -æ æмæ
do TR PST.TR.1SG PV be.PRS.3PL HES PL NOM institute PL NOM and
finished

кусынц йеры алчидæр .
кус -ынц йер -ы алчи =дæр
work PRS.3PL now GEN every =PTCL

But my close relatives, my family and all my relatives helped me and I brought me up, they graduated from that... from the institutes and they are working, all of them.

1.3 Дыууæйæ дзы чындзыцъд сты , дыууæйæн ...
дыууæ -йæ =дзы чындз -ы цъд сты дыууæ -йæн
two ABL =3PL.ENCL.ABL bride GEN go.PART.PST be.PRS.3PL two DAT
married woman

иуæн дзы – стыр сывæллæттæ , иннæмæн гыццылдæр
иу -æн =дзы стыр сывæллæ -тт -æ иннæ -мæн гыццыл -дæр
one DAT =3PL.ENCL.ABL big child PL NOM other DAT small COMPAR

сты нырма .
 сты нырма
 be.PRS.3PL so far

Two of them are married, two... one has adult children, another one - smaller children.

1.4 Цæрæм .

цæр -æм
 live PRS.1PL

We live.

1.5 Нæ йæ зонын , куыд , но ... короче говоря ,
 нæ =йæ зон -ын куыд но короче говоря
 NEG =3SG.ENCL.GEN know PRS.1SG how but in short to say

существуем .

существуем
 we exist

I don't know how but... in short - we exist.

1.6 Мæнæ кæсут , цы хуызæн условитæ дзы
 мæнæ кæс -ут цы хуызæн услови -т -æ =дзы
 there,that.is look IMP.2PL what like condition PL NOM =3SG.ENCL.INESS
 DISC

и ацы ран дæр , цыхуызæттæ цæрæм
 и ацы ран =дæр цы хуыз -æт -тæ цæр -æм
 EXST DemProx place =PTCL what appearance,way ADJ PL live PRS.1PL
 what kind of

Do you see what conditions we have have, in this place, how we live.

1.7 Ай гостиницæ нæ , фæлæ мæнæ ... фыдæбон кæнæм
 ай гостиницæ нæ фæлæ мæнæ фыдæбон кæн -æм
 DemProx.NOM hotel NEG but there,that.is suffering do PRS.1PL
 DISC

This is not a hotel, but... we suffer.

1.8 Пенси Хуыцау ... уырысы фæрцы нын пенситæ
 пенси Хуыцау уырыс -ы фæрцы =нын пенси -т -æ
 pension god Russian GEN because of =1PL.ENCL.DAT pension PL NOM

дзæбæх и
 дзæбæх и
 good EXST

Pensions (thanks) God... because of Russians (Russia) we have good pension.

1.9 Искæ дæр кæнын
 =дæр кæн -ын
 =PTCL do PRS.1SG

And I have (pension).

1.10 **Мæ** **сывæллæттæм** **кæсын** .
 мæ= сывæллæ -тт -æм кæс -ын
 POSS.1SG= child PL ALL look PRS.1SG

I look after (help) my children.

1.11 **Йер** **ма** **цы** **зæгъон** ?
 йер =ма цы зæгъ -он
 now =yet what say SBJV.1SG

What else to say?

2 - **А** **дети** **где** **работают** ?
 а дети где работают
 and children where work

And where do children work?

3 **Дети** **работают** ...
 дети работают
 children work

Children work...

4.1 **Сывæллæттæ** **кусынц** **æртæйæ** **поликлиникаейы** , **а** **другая** ...
 сывæллæ -тт -æ кус -ынц æртæ -йæ поликлиникаейы -йы а другая
 child PL NOM work PRS.3PL three ABL clinic GEN and another

цыппæрæм **чи** **у** , **цыппæрæм** , **уый** **та**
 цыппæр -æм чи у цыппæр -æм уый =та
 four ORD who be.PRS.3SG four ORD DemDist.NOM =CONTR

кусы **правительствæйы** , **администрация** **правительствæйы** .
 кус -ы правительствæ -йы администрация правительствæ -йы
 work PRS.3SG government GEN administration government GEN

Three of them are working at clinic, the forth one, she, the forth one works in the government, in government's administration.

4.2 **Уый** **уыди** **ахуыргæнæгæй** **второй** **скъолайы**
 уый уыд -и ахуыр гæн -æг -æй второй скъола -йы
 DemDist.NOM be PST.INTR.3SG study do PTCP.PRS ABL second school INESS
 teacher second

æмæ **хæсты** **фæстæ** **нал** **уыди** **йæ** **бон**
 æмæ хæст -ы фæстæ нал уыд -и йæ= бон
 and war GEN after no.longer be PST.INTR.3SG POSS.3SG= possibility

сывæллæттимæ **æмæ** **ацыди** **уырдыгæй** , **кусы**
 сывæллæ -тт -имæ æмæ а- цыд -и уырдыгæй кус -ы
 child PL COMIT and PV go PST.INTR.3SG from.there work PRS.3SG

правительствойы .
 правительствæ -йы
 government GEN

She was a teacher in the second school, but after the war she could (work any more) with children and she left

(the school) and works in the government.

4.3	Уый	нæ	чындзыцыд		нæма	у	
	уый	нæ	чындз -ы цыд		нæма	у	
	DemDist.NOM	NEG	bride GEN go.PART.PST		not.yet	be.PRS.3SG	
			married woman				

She is unmarried still.

4.4	Дыууæйæ	чындзыцыд		сты	,	дыууæйæ	та
	дыууæ -йæ	чындз -ы цыд		сты		дыууæ -йæ	=та
	two ABL	bride GEN go.PART.PST		be.PRS.3PL		two ABL	=CONTR
		married woman					

бадынц

бад -ынц

sit PRS.3PL

Two children are married and two are still singles.

5	Понимаете	хоть	?...
	понимаете	хоть	
	do you understand	at least	

Do you understand at least?

6.1	Нæ	хъаст	кæнын	
	нæ	хъаст	кæн -ын	
	NEG	complain	do PRS.1SG	

I don't complain.

6.2	Ницы	проблема	мын	и	мæ	сывæллæттимæ	
	ницы	проблема	=мын	и	мæ=	сывæллæ -тт -имæ	
	nothing	problem	=1SG.ENCL.DAT	EXST	POSS.1SG=	child PL COMIT	

I have no problems with my children.

6.3	Хуыцауы	фæрцы	дзæбæх	сты	
	хуыцау -ы	фæрцы	дзæбæх	сты	
	god GEN	because of	good	be.PRS.3PL	

Thank's God, everything is OK with them.

7	Что	еще	вам	...?
	что	еще	вам	
	that	else	to you	

What else to you?..

8.1	-	А	, может	, какие-то традиции расскажете	?
		А	может		

Maybe you can tell about some traditions to us?

8.2	Вот	как	, допустим	, ребенок когда рождается	, что	делают	?
	вот	как			что	делают	
						they do	

For example, when a child is born, what does one do?

9.1 **Куы райгуыры сывæллон , уæд æй рахæссæм ,**
 куы рай- гуыр -ы сывæллон уæд =æй ра- хæсс -æм
 when PV be.born PRS.3SG child then =3SG.ENCL.GEN PV carry PRS.1PL

конечно .
 конечно
 of course

When a child is born, we bring it out, of course.

9.2 **Фынг сæвæрæм стыр .**
 фынг с- æвæр -æм стыр
 food PV put PRS.1PL big

We cook a lot of food.

9.3 **Хонæм адæмы .**
 хон -æм адæм -ы
 invite PRS.1PL people GEN

We invite people.

9.4 **Æмæ фæбадынц .**
 æмæ фæ- бад -ынц
 and PV sit PRS.3PL

And they celebrate.

9.5 **Цæуынц уынынмæ стæй .**
 цæу -ынц уын -ын -мæ стæй
 go PRS.3PL see INF ALL then

They also come to see the baby.

9.6 **Кæм се ‘ мбæлттæ , кæм сæ хиуæттæ , кæм**
 кæм се= мбæл -тт -æ , кæм сæ= хиуæ -тт -æ кæм
 where POSS.3PL= friend PL NOM where POSS.3PL= relative PL NOM where

хæстæджытæ .
 хæстæджы -т -æ
 relative PL NOM

First their relatives, then close relatives, then relatives.

9.7 **Афтæ .**
 афтæ
 so

So it is.

9.8 **Как раз < неразборчиво > сывæллон , двухмесячный сывæллон , æмæ алы бон**
 как раз сывæллон двухмесячный сывæллон æмæ алы бон
 just then child two months old child and every day

дæр у нас гости .
 =дæр у нас гости
 =PTCL with us guests

A baby, two months old baby and every day we have guests.

9.9 Алы бон дæр нæм уазджытæ .
 алы бон =дæр =нæм уазджы -т -æ
 every day =PTCL =1PL.ENCL.ALL guest PL NOM

Every day we have guests.

9.10 Йер ын
 йер =ын
 now =3SG.ENCL.DAT

Well.

9.11 Фыццаг-иу авдæны бастам .
 фыццаг - =иу авдæн -ы баст -ам
 first =ITER cradle INESS bind PST.TR.1PL

In the past we put the baby in the cradle.

9.12 Йер ын коляскæ .
 йер =ын коляскæ
 now =3SG.ENCL.DAT baby carriage

Now baby carriage.

9.13 Авдæн сæ нал устраивает .
 авдæн =сæ нал устраивает
 cradle =3PL.ENCL.GEN no.longer suit

The cradle doesn't suit them any more.

9.14 Æмæ коляскæйы йæ дарæм .
 æмæ коляскæ -йы =йæ дар -æм
 and baby carriage GEN =3SG.ENCL.GEN hold,keep PRS.1PL

And we keep the baby in the baby carriage.

9.15 Иннæ внук та мын у ... иннæ лæппу та
 иннæ внук =та =мын у иннæ лæппу =та
 other grandson =CONTR =1SG.ENCL.DAT be.PRS.3SG other boy =CONTR

мын у авдмæйыдзыд .
 =мын у авд мæй -ы -дзыд
 =1SG.ENCL.DAT be.PRS.3SG seven month GEN years old

And my another grandson... another grandson is seven months old.

9.16 Конечно , сæхимæ и .
 конечно сæ= химæ и
 of course POSS.3PL= REFL.ALL EXST

Of course he is with them.

9.17 **Фыццаг дыууæ мæйы вæййы мадмæ ... хъуамæ уа**
 фыццаг дыууæ мæй -ы вæйй -ы мад -мæ хъуамæ уа
 first two month GEN happen PRS.3SG mother ALL must be.SBJV.3SG

First two months he is with his mother... has to be with her.

9.18 **По традициям два месяца должен быть у мамы**
 по традициям два месяца должен быть у мам -ы
 according traditions two months has to be be.PRS.3SG mom GEN

According to traditions first two months he has to be with his mother.

9.19 **О , фæлæ ... уый ... чызг уже ... стыр сывæллæттæ**
 о фæлæ уый чызг уже стыр сывæллæ -тт -æ
 yes but DemDist.NOM girl already big child PL NOM

йын и , æмæ уыцы стыр сывæллæттæй уже ахуыр
 =йын и æмæ уыцы стыр сывæллæ -тт -æй уже ахуыр
 =3SG.ENCL.DAT EXST and that big child PL ABL already habit

у , æмæ йæхæдæг нал æрбацыди махмæ
 у æмæ йæхæдæг нал æрба- цыд -и махмæ
 be.PRS.3SG and no.longer PV go PST.INTR.3SG we.ALL

Yes, but... she... is a woman already... her kids are adults already, she has get used to her grown up children and she hasn't come to us.

9.20 **Йæхи бинонтимæ и , йæхи хъуыддаг**
 йæ= хи бинон -т -имæ и йæ= хи хъуыддаг
 POSS.3SG= REFL.GEN family PL COMIT EXST POSS.3SG= REFL.GEN business

ын и
 =ын и
 =3SG.ENCL.DAT EXST

She is with her family, she is busy

10 **Йер ма дын цы зæгъон ?**
 йер =ма =дын цы зæгъ -он
 now =yet =2SG.ENCL.DAT what say SBJV.1SG

What else shall I tell you?

11 **-Чындзæхсæв ...**

12.1 **Чындзæхсæв ... махмæ фалейы æндæр хъуыддагтæ и**
 чындз æхсæв махмæ фалæ -йы æндæр хъуыддаг -т -æ и
 bride night we.ALL at.other.side GEN other event PL NOM EXST
 wedding

Wedding... we have different traditions.

12.2 **Махмæ та æндæрхуызæттæ сты** .
 махмæ =та æндæр хуызæ -тт -æ сты
 we.ALL =CONTR other PL NOM be.PRS.3PL

They are different.

12.3 **Значит , чындзæхсæв вæййын байдайы**
 значит чындз æхсæв вæйй -ын ба- йдай -ы
 ITJ bride night happen INF PV begin PRS.3SG
 wedding

The wedding begins...

12.4 **Фыццаг-иу уыди**
 фыццаг - =иу уыд -и
 first =ITER be PST.INTR.3SG

In the past there was...

12.5 **Раджы рæстæджы уыди чындзæхсæв афтæ , что**
 раджы рæстæдж -ы уыд -и чындз æхсæв афтæ что
 long.time.ago time INESS be PST.INTR.3SG bride night so that
 wedding

хъуамæ ацыдаиккой чызджы хæдзармæ , æхсæв уым
 хъуамæ а- цыд -аиккой чыздж -ы хæдзар -мæ æхсæв уым
 must PV go CNTRF.3PL girl GEN house ALL night DemDist.IN

баззадаиккой , уым дыккаг бон чындзæхсæвы уыдаиккой ,
 ба- ззад -аиккой уым дыккаг бон чындз æхсæв -ы уыд -аиккой
 PV stay CNTRF.3PL DemDist.IN second day bride night GEN be CNTRF.3PL
 wedding

стæй цыдаид , æмæ æртæ боны цыди чындзæхсæв .
 стæй цыд -аид æмæ æртæ бон -ы цыд -и чындз æхсæв
 then go CNTRF.3SG and three day INESS go PST.INTR.3SG bride night
 wedding

In the ancient times, the wedding was celebrated in this way: they had to come to the bride's house, spend the night there and then the wedding had to begin; and the wedding continued for three days.

12.6 **Йер та уыцы бонæй райсомы ацæуынц æмæ**
 йер =та уыцы бон -æй райсом -ы а- цæу -ынц æмæ
 now =CONTR that day ABL morning INESS PV go PRS.3PL and

изæрæй ракаенынц чындзы æмæ ... йед кæнынц ...
 изæр -æй ра- кæн -ынц чындз -ы æмæ йед кæн -ынц
 evening ABL PV do PRS.3PL bride GEN and HES do PRS.3PL

In Iron one would have said уыцы бон райсомæй.

And now, in the morning they bring the bride and... do that.

12.7 **Мæнæ < неразборчиво > æхсынц , æмæ сæ**
 мæнæ æхс -ынц æмæ =сæ
 there,that.is shoot PRS.3PL and =3PL.ENCL.GEN
 DISC

автоматтæ	иу	ран	нæ	уадзын	байдайынц	,	æндæра	тынг
автомат -т -æ	иу	ран	нæ	уадз -ын	ба- йдай -ынц		æндæра	тынг
gun PL NOM	one	place	NEG	permit INF	PV begin PRS.3PL		or else	very

спокойно	уыдыстæм	иууылдæр	,	сабыр	чындзæхсæвтæ	,	æнæ
спокойно	уыд -ыстæм	иууылдæр		сабыр	чындз æхсæв -т -æ		æнæ=
calmly	be PST.INTR.1PL	all		quiet	bride night PL NOM		without=
					wedding		

хыл	,	æнæ	йедтæ	...	фæлæ	йерын	...
хыл		æнæ=	йед -т -æ		фæлæ	йер =ын	
quarrel		without=	HES PL NOM		but	now =3SG.ENCL.DAT	

Well, they are shooting and don't put aside their guns, however, we were very calm, weddings were quiet, without fightings, without these kind of things... but now...

12.8 Сæ	нервтæ	нал	бæззынц	адæмæн	...	æмæ	куы
сæ=	нерв -т -æ	нал	бæзз -ынц	адæм -æн		æмæ	куы
POSS.3PL=	nerve PL NOM	no.longer	be.fit PRS.3PL	people DAT		and	when

дзы	хыл	дæр	вæййы	,	кæм	дзы	мирны
=дзы	хыл	=дæр	вæйй -ы		кæм	=дзы	мирны
=3SG.ENCL.INESS	quarrel	=PTCL	happen PRS.3SG		where	=3SG.ENCL.INESS	peaceful

йедтæ	дæр	вæййын	байдайы	...
йед -т -æ	=дæр	вæйй -ын	ба- йдай -ы	
HES PL NOM	=PTCL	happen INF	PV begin PRS.3SG	

Young men no longer have patience... and sometimes there is a fight, and sometimes everything is peaceful...

12.9 Дзæбæх	чындзæхсæвтæ	нæм	аразынц	<	неразборчиво	>
дзæбæх	чындз æхсæв -т -æ	=нæм	араз -ынц			
good	bride night PL NOM	=1PL.ENCL.ALL	make PRS.3PL			
	wedding					

We organize good weddings.

13 Йер	ма	дын	цы	зæгъон	æндæр ?
йер	=ма	=дын	цы	зæгъ -он	æндæр
now	=yet	=2SG.ENCL.DAT	what	say SBJV.1SG	other

What else shall I tell you?

14.1 Подаркæтæ	аразæм	.
подаркæ -т -æ	араз -æм	
present PL NOM	make PRS.1PL	

We give presents.

14.2 Значит	,	хуын	хъуамæ	бахæссай	,	хуыны	мидæг	хъуамæ
значит		хуын	хъуамæ	ба- хæсс -ай		хуын -ы	мидæг	хъуамæ
ITJ		present	must	PV carry SBJV.2SG		present GEN	inside	must

уа	алцыдæр	хиуæттæн	–	уыдон	хиуæттæн	,	мах
ya	алцыдæр	хиуæ -тт -æн		уыдон	хиуæ -тт -æн		мах
be.SBJV.3SG	everything	relative PL DAT		DemDist.PL.NOM	relative PL DAT		we.NOM

хиуæттæн	дæр	.
хиуæ -тт -æн	=дæр	
relative PL DAT	=PTCL	

In Iron dialect should be уыдоны.

Well, you have to bring presents, there should be different things inside the presents - both for their relatives and for ours.

14.3	Афтæ йæ	саразын	байдайынц	.
	афтæ =йæ	с- араз -ын	ба- йдай -ынц	
	so =3SG.ENCL.GEN	PV make INF	PV begin PRS.3PL	

They do it in that way.

15.1	Не знаю	,	иногда	бывает	так	,	что ... как сказать ...	.
	не знаю		иногда	бывает	так		что как сказать	
	not I know		sometimes	it happens	so		that how say	

I don't know, sometimes it is so... how can I tell you...

15.2	Иу афæдз мидæг дæр ахицæн вæййынц	< неразборчиво >	,
	иу афæдз мидæг =дæр а- хицæн вæйй -ынц		
	one year inside =PTCL PV separate happen PRS.3PL		

вæййын	байдайынц	цæрынц	.
вæйй -ын	ба- йдай -ынц	цæр -ынц	
happen INF	PV begin PRS.3PL	live PRS.3PL	

In Iron dialect should be афæдзы.

During the first year they divorce, sometimey they live together.

15.3	Хуыцау ... Спасибо Господи	,	у меня таких проблем нет	.
	Хуыцау Спасибо Господи		у меня таких проблем нет	
	god thank you my Lord		me those problem no	

Thank God I don't have these problems.

15.4	Хуыцауы фæрцы мын	проблемаæ нæй	.
	хуыцау -ы фæрцы =мын	проблемаæ нæй	
	god GEN because of =1SG.ENCL.DAT	problem EXST.NEG	

Thanks God, I don't have problems.

15.5	Нæ зонын	,	йер ма уæ	цы фæнды	,	цы
	нæ зон -ын		йер =ма =уæ	цы фæнд -ы		цы
	NEG know PRS.1SG		now =yet =2PL.ENCL.GEN	what want PRS.3SG		what

ма уын	зæгъон	...
=ма =уын	зæгъ -он	
=yet =2PL.ENCL.DAT	say SBJV.1SG	

I don't know what else I can tell you...

15.6 **Тынг ма** , **фæнды** , **куы уын** **баххуыс**
 тынг =ма фæнд -ы куы =уын ба- ххуыс
 very =1SG.ENCL.GEN want PRS.3SG when =2PL.ENCL.DAT PV help

кæнин , **фæлæ** ...
 кæн -ин фæлæ
 do OPT.1SG but

I want to help you, but...

16 - **Сказку** , **может быть** , **какую-то** ?
 Сказку может быть
 tale may be

Maybe some fairy tale?

17.1 **Сказку уже не интересно** , **знаешь** .
 Сказку уже не интересно знаешь
 tale already not interesting you know

A fairy tale is no longer interesting, you know.

17.2 **Я как бабушка** , **никогда я с ними не сажу** .
 я как бабушка никогда я с ними не сажу
 I how grandma never I with them not I sit

I never sit with them as a grandmother.

17.3 **Я работаю** .
 я работаю
 I work

I work.

17.4 **Вот сегодня суббота** , **воскресенье ... тоже на работе** .
 вот сегодня суббота воскресенье тоже на работе
 so today saturday sunday too in work

Today is Saturday, Sunday... I also work.

17.5 **А вечером я прихожу уже уставшая старушка** .
 а вечером я прихожу уже уставшая старушка
 and in the evening I come already tired old lady

And in the evening I come already a tired old lady.

17.6 **А так как не знаю** , **осетинские сказки как я не знаю** ?
 а так как не знаю осетинские сказки как я не знаю
 and so how not I know Ossetic tales how I not I know

And since I don't know, how can I not know Ossetian fairy tales?

17.7 **Фæлæ уже ... неинтересно рассказывать** .
 фæлæ уже неинтересно рассказывать
 but already not interesting to tell

But it is no longer interesting to tell them.

18 - **Рецепты** , **может быть** ?
 Рецепты может быть
 recipes may be

Maybe recipes?

19.1 **Ну** , **рецепты**
 ну рецепты
 HES recipes

Well, recipes?

19.2 **Цы рецепт дын раттæм ?**
цы рецепт =дын ратт -æм
what recipe =2SG.ENCL.DAT give.PFV SBJV.1PL

What recipe shall I give?

20 **Какой рецепт тебе дать ?**
какой рецепт тебе дать
what recipe to you to give

What recipe shall I give?

21.1 **Æз бирæ рецептæ аразын , закускаæтæ нууылдæр**
æз бирæ рецепт -т -æ араз -ын закускаæ -т -æ нууылдæр
I a.lot.of recipe PL NOM make PRS.1SG snack PL NOM all

аразын , хæринаæгтæ ... куыд гуырдыстони традицитæм
араз -ын хæринаæг -т -æ куыд гуырдыстон -ы традици -т -æм
make PRS.1SG food PL NOM how Georgia GEN tradition PL ALL

гæсгæ , афтæ нæхи традицитæм гæсгæ
гæсгæ афтæ нæ= хи традици -т -æм гæсгæ
in accordance with so POSS.1PL= REFL.GEN tradition PL ALL in accordance with

I do a lot of recipes, I do all snacks, food... according to the Georgian traditions and according to ours.

21.2 **Хæбизджынтæ ...**
хæбизджын -т -æ
cheese pie PL NOM

Cheese pies...

22 **-Уæхи традицитæм ?**
традици -т -æм
tradition PL ALL

According to your traditions?

23.1 **О , нæхи традицитæ**
о нæ= хи традици -т -æ
yes POSS.1PL= REFL.GEN tradition PL NOM

Yes, our traditions

23.2 **Хæбизджынтæ кæнын , адджинаæгтæ аразын**
хæбизджын -т -æ кæн -ын адджинаæг -т -æ араз -ын
cheese pie PL NOM do PRS.1SG sweets PL NOM make PRS.1SG

I cook cheese pies, I make sweets.

24.1 **Дзыкка кæнын**
дзыкка кæн -ын
dzykka do PRS.1SG

Dzykka - kasha from flour with cheese or sour cream.

I cook dzykka.

24.2 **Дзыкка у нас ...**
 дзыкка у нас
 dzykka us

Dzykka we have...

24.3 **Нæхи осетинки у , æцагæй ирон , ирон**
 нæ= хи осетинки у æцаг -æй ирон ирон
 POSS.1PL= REFL.GEN Ossetic be.PRS.3SG real ABL Ossetic Ossetic

у
 у
 be.PRS.3SG

It is our Ossetican originally Ossetian (meal).

25.1 **Это и не грузины знают , и не русские знают .**
 это и не грузины знают и не русские знают
 this and not Georgians they know and not Russians they know

Neither Georgians nor Russian know it.

25.2 **Это мы единственный народ , который ... Из сыра делаем , свежего сыра**
 это мы единственный народ который Из сыра делаем свежего сыра
 this we only nation which from cheese we make fresh cheese

We are the only nation who... We do it from cheese, from fresh cheese.

25.3 **Джыкка , а там дзыкка зовут , а здесь - джыкка .**
 джыкка а там дзыкка зовут а здесь джыкка
 dzykka and there dzykka they call and here dzykka
 there

Djykka, over there they say Dzykka, and here - Djykka.

26 **-Расскажите , как делают .**
 как делают
 how they do

Tell us how it is done.

27 **-Куыд кæнынц ?**
 кæн -ынц
 do PRS.3PL

How to do?

28.1 **Значит , цыхт , цыхт сцæл кæн свежий , нæуæг .**
 значит цыхт цыхт с- цæл кæн -*0 свежий нæуæг
 ITJ cheese cheese PV do IMP.2SG fresh new

So, cheese, mash the fresh cheese.

28.2 **Нæуæг цыхт , нæуæг уæд , иу суткæ йыл хъуамæ**
 нæуæг цыхт нæуæг уæд иу суткæ =йыл хъуамæ
 new cheese new then one twenty-four hours =3SG.ENCL.SUPER must

цæуа

цæу -а

go SBJV.3SG

Fresh cheese, it has to be twenty-four hours old.

28.3 **Иу æхсæв хъуамæ фæуа** , **æндæр нæ**
иу æхсæв хъуамæ фæ- уа æндæр нæ
one night must PV be.SBJV.3SG other NEG

It has to left for one night, no more than one night

28.4 **Æмæ йæ сцъæл кæн** , **æмæ йыл**
æмæ =йæ с- цъæл кæн -*0 æмæ =йыл
and =3SG.ENCL.GEN PV broken do IMP.2SG and =3SG.ENCL.SUPER

цæхджын дон ныккæн , **цæхджын дон ыл**
цæх -джын дон нык- кæн -*0 цæх -джын дон =ыл
salt ADJ water PV do IMP.2SG salt ADJ water =3SG.ENCL.SUPER

рахсид , **æмæ йæ куы рахсида** , **уæд**
ра- æхсид -*0 æмæ =йæ куы ра- хсид -а уæд
PV boil IMP.2SG and =3SG.ENCL.GEN when PV boil SBJV.3SG then

хъæдæй уидыг , **уидыг** , **æмæ йæ хъуамæ змæнтай** , **æмæ**
хъæд -æй уидыг уидыг æмæ =йæ хъуамæ змæнт -ай æмæ
wood ABL spoon spoon and =3SG.ENCL.GEN must stir SBJV.2SG and
wooden

йыл стæй куы рахсида доны , **цæхджын дон** ,
=йыл стæй куы ра- хсид -а дон -ы цæх -джын дон
=3SG.ENCL.SUPER then when PV boil SBJV.3SG water GEN salt ADJ water

уæд ыл ныккæндзынæ гъе уыцы цыхт .
уæд =ыл нык- кæн -дзынæ гъе уыцы цыхт
then =3SG.ENCL.SUPER PV do FUT.2SG well that cheese

Mash it and add salty water, boil the salty water and when it starts to boil, take a wooden spoon and stir it, then, when the water, the salty water starts to boil, add that cheese.

28.5 **Æмæ стæй ивæзын байдайдзæн** , **æмæ йæ уымæй**
æмæ стæй ивæз -ын ба- йдай -дзæн æмæ =йæ уым -æй
and then stretch INF PV begin FUT.3SG and =3SG.ENCL.GEN DemDist ABL

базондзынæ , **что уже** ...
ба- зон -дзынæ что уже
PV know FUT.2SG that already

Then it starts to stretch, you will understand that it is already...

29.1 **Куы йæ змæнтай** , **уæд йæхæдæг дæр лидзы** ,
куы =йæ змæнт -ай уæд йæхæдæг =дæр лидз -ы
when =3SG.ENCL.GEN stir SBJV.2SG then =PTCL run PRS.3SG

афтæ лидзын байдайы .
афтæ лидз -ын ба- йдай -ы
so run INF PV begin PRS.3SG

When you stir it can boil over, starts to boil over in this way.

29.2 **Æмæ стæй уже ивæзы** , **æмæ йæ систай**
æмæ стæй уже ивæз -ы æмæ =йæ с- ист -ай
and then already stretch PRS.3SG and =3SG.ENCL.GEN PV take PST.TR.2SG

æмæ хæрыс .
æмæ хæр -ыс
and eat PRS.2SG

Then it can stretch, you took it and eat it.

29.3 **Йеды загъдау** , **сейчас не сезон** , **а то бы я вас**
йед -ы загъд -ау сейчас не сезон а то бы я вас
HES GEN say.PART.PST EQU now not season and then I you

угостила .
угостила
invited

Having said it, it is not the season now, otherwise I would have given it to you.